

Rectoria o Cal Campaner

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Adossat a l'oest de l'església de Sant Miquel de Turbians al Puigventós mirant a Cal Ros.
Emplaçament	Adossat a l'oest de l'església de St. Miquel. Des del mirador. 30 minuts en sender local marcat,
Alçada:	1250,9
Coordenades:	
Latitud:	42.2465
Longitud:	1.80387
UTM Est (X):	401322
UTM Nord (Y):	4677838

Classificació

Número de fitxa	08093 - 171
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Popular
Segle	XIV-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Abandonada, sense coberta i amenaçant ruïna malgrat tingui les parets altes. L'interior és cobert de vegetació.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08092A007000230000YT
Fitxes associades:	
	Pica beneitera de Sant Miquel de Turbians
	Lauda sepulcral encastada
	Cementiri de Sant Miquel de Turbians
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella

Descripció

Adossat a l'oest de l'església de Sant Miquel de Turbians i formant part d'una mateixa línia de façana hi ha l'antiga rectoria o casa de Cal campaner. Es tracta d'un edifici de mida més aviat quadrangular que ocupa pràcticament la mateixa amplada que el mur tester de l'església i amb dues crugies estructurades mitjançant una planta baixa, un primer pis i unes golfes cobertes amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta, avui desapareguda i amb el carener paral·lel a la façana principal. Estaven separades per un mur mitger orientat en sentit est-oest. Les obertures es concentraven a la façana de migdia on hi havia les eixides principals, però l'estat de ruïna ens ho impedeix ja que aquesta façana gairebé ha desaparegut. Per contra es mantenen en tota la seva alçada les façanes de tramuntana i ponent amb dues obertures o finestres situades a l'alçada del primer pis de mida rectangular i allindades en fusta. L'aparell i fàbrica constructiva és de murs de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb un morter de calç de color groguenc i col·locats en filades més aviat irregulars. Internament encara es pot entreveure la seva antiga distribució formada per quadres a la planta baixa i amb l'escala d'accés al primer pis adossada al mur tester de l'església. Encara conserva els quatre primers garons de pedra. Al primer pis hi havia l'habitatge del rector amb restes de la xemeneia i l'escó al mur nord i dues finestres més de petites dimensions. L'estat és ruïnós.

Observacions:

Segons una imatge antiga conservada al fons fotogràfic de SPAL i relitzada per Joan Francès es pot veure encara l'església de Sant Miquel i part de la rectoria encara dempeus i amb el mur oest conservat en tota la seva alçada. Val dir que als fonaments del mur est de la rectoria i lligant amb el mur oest de l'església s'hi endevina un mur d'uns 50 cm. D'amplada que pren una orientació nord-sud i que està construït amb aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades més aviat regulars. Sembla que es tracta d'un mur medieval que podria correspondre amb els vestigis d'un antiga cella o habitatge per als clergues de sant Miquel

Història

L'origen d'aquesta casa es podria remuntar en l'època medieval quant a l'església de Sant Miquel de Turbians s'hi van instal·lar una petita comunitat de clergues. (Serra i Vilaró, J; 1989). Segons el mateix Serra durant la baixa edat mitjana la rectoria de Turbians va ser objecte d'alguns conflictes entre els rectors que hi residien degut a la insuficiència de les seves rendes. Consta que el 1313 l'església va ser visitada pel canonge urgellenc "Galceran Costa" que va trobar que estava ben servida. Cal destacar que al 1326 aquesta església va quedar arrendada per 3 anys consecutius per un tal Jaume Martí per tal que hi fes residència contínua amb els clergues i la seva família "acostumada" i s'encuidés de sembrar les terres, pagar el delme del bisbe i atendre els serveis d'aquesta església i també les sufragànies que en depenien (Escriu, Preixens i Maçaners). Aquest document ens dona a entendre que en aquest període al lloc hi havia una petita comunitat de clergues. Amb la crisi baix medieval el lloc es deuria despoblar de forma notable, però sense quedar abandonat ja que el 1575 hi ha una visita pastoral on s'examinen les fonts baptismals, les crismeres missals ordinaris, ares, campanes i tot un seguit d'objectes i es va demanar que els parroquians bastessin una nova rectoria "abadia". (Martín, 2005). Amb la concòrdia establerta amb els feligresos entre les dues parròquies (Sant Miquel i el Roser) es va decidir col·locar una nova campana a Sant Miquel i de les despeses serien contribuïdes pels dos bàndols i al rector se li atribuïrien els rendiments de l'arrendament

d'unes pastures en comú. En el cadastre de 1776 (AHG. Cadastre de 1776) el rector de Sant Miquel amb el terme de "comuns rectoria" pagava una contribució de 10 sous i 6 diners de cadastre reial. Val a dir que a partir de 1782 la rectoria es trasllada al veïnat del Roser (fitxa 102) i aleshores es passa a denominar "Cal Campaner". Segons Martín (E. Martín, 2005. en el seu annex. 17) els rectors de Sant Miquel van ser: Pere de Peguera el 1255, G. Benet de 1316 a 1324, Jaume Martí de 1324-1326, Pere d'Escariu de 1326 a 1329, Berenguer Plaxens el 1337, Pere d'Escariu 1339-1344, Berenguer Massanés el 1349, Berenguer dez Castells de 1350-1363, Bernat Clarà el 1435, Felip Badia el 1571, Francesc Cosp el 1581, Joan Casas de 1627 a 1652, Miquel Cuquet de 1663 a 1664, Francesc Tor el 1677, Francesc Pujol de 1679 a 1689, Josep Tor de 1689 a 1710, Francesc Bassa de 1711 a 1717, Julià Bover de 1717 a 1730 i Martí Bover de 1745 a 1780. A partir d'aleshores els següents ja corresponen amb la rectoria del Roser. Pel que fa al terme de "Cal Campaner" ens surt esmentat en els llibrets de compliment Pasqual (ACA . Llibrets de compliment psqual. Amillarament de 1863) extret de Martín, E; 2005 annex 21 i 22, on el cap de casa era a mans de Francesc Roca. La casa era habitada per 6 persones majors de 7 anys, pagava 219 rals de contribució rural, 33 d'urbana. Consta que la casa va sobreviure el flux migratòri de principi del segle XX, i als anys '40 era habitada per en Macià que en va decidir de pintar l'interior de l'església en color blau. Poc després la casa ja era deshabitada. El lloc va ser inspirat per Francesc Cima i Garrigó per escriure el llibre de "Converses amb l'ermità de Sant Miquel de Turbians", "Primavera a Sant Miquel de Turbians" i "retorn a Sant Miquel de Turbians".

Bibliografia

CABALLÈ I CANTALAPIEDA, F (1995). Les tres-centes cases de Gisclareny. Albí:
CIMA I GARRIGÓ, F (1997) Converses amb l'ermità de Sant Miquel de Turbians. Terrassa;
CIMA I GARRIGÓ, F (1998). Primavera a Sant Miquel de Turbians. Terrassa;
CIMA I GARRIGÓ, F (1994), Retorn a Sant Miquel de Turbians. Terrassa:
MARTIN, E (2005) Una mirada sobre la història de Gsclareny.P.28, Annex, 17, 21 i 22;
SERRA i VILARÓ , J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Llibres I, II i III. Centre d'estudis baganesos;
ADCU. Acta de consagració de Sant Miquel Turbians (inèdit),
DDAA. (2014). "Església de Sant Miquel de Turbians. Gisclareny". Restaurar o reconstruir. Actualcions del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local en els monuments . Memòria SPAL 2010-2012. P.273-280;
AHG. Cadastre de 1776;
ACA. Llibrets de compliment Pasqual. Amillarament de 1863.

